MŮRA SCOLIOPTERYX LIBATRIX (L.) (LEPIDOPTERA , NOCTUIDAE) NABODÁVAJÍCÍ PLODY BEZU ČERNÉHO (SAMBUCUS NIGRA L.)

SCOLIOPTERYX LIBATRIX (L.) (LEPIDOPTERA, NOCTUIDAE) AS A FRUIT-PIERCING MOTH ON SAMBUCUS NIGRA L.

S 2 obr. With 2 Fig.

Karel S p i t z e r

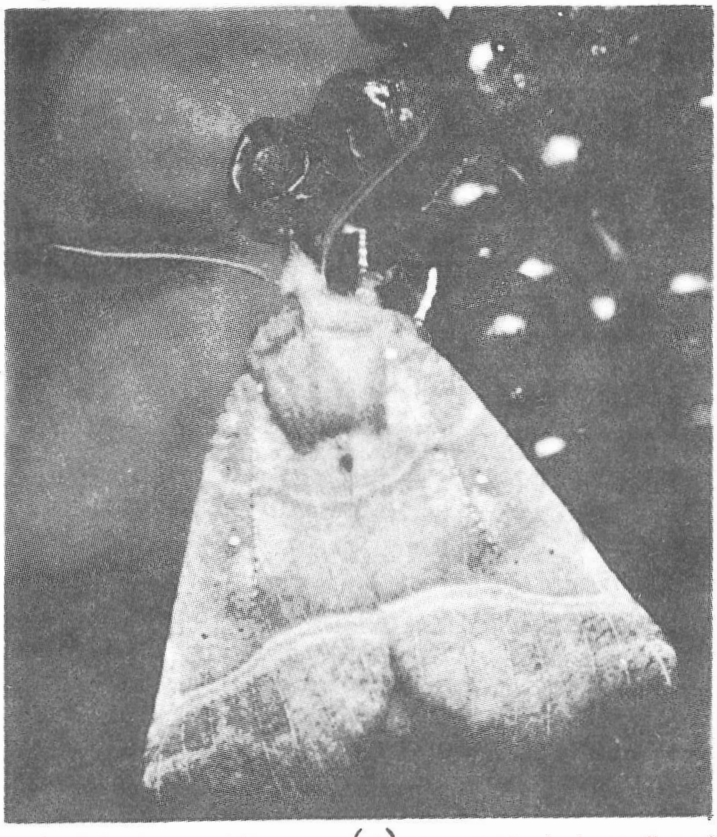
Z tropických oblastí, především západní rovníkové Afriky jsou často uváděny zajímavé případy zvláštní obligátní výživy a funkční adaptace imag můr (Noctuidae) k některým ovocným plodům, jmenovitě citrusům. Dospělci několika desítek druhů "fruit-piercing moths" tuhým sosákem nabodávají plody a vysávají z nich šťávu (viz blíže Hargreaves, 1936; Box 1942; Jordan, 1956 cit. in Wills, 1962; Fröhlich, 1969 a další). Takovýto často hromadný nálet imag může mít i vážné fytopatologické důsledky, neboť nabodané plody jsou infikovány mikroorganismy a brzy hnijí. Housenky těchto pozoruhodných Noctuid jsou zatím málo známé a většinou snad žijí na dřevinách v původních pralesích; zejména ovocné plantáže uvnitř lesních komplexů jsou dospělci navštěvovány.

Z mírného pásma byly jen výjmečně publikovány případy, kdy imaga Lepidopter sosákem poškodila dužnaté plody a vyssávala z nich šťávu. Podrobněji se touto opomíjenou problematikou zabývá pouze Büttiker (1970), který shrnuje dosavadní znalosti a z Jugoslávie uvádí několik druhů můr (Noctuidae) obligátně nabodavající zralé plody Rubus spp. Z našich druhů Büttiker (1970) zaznamenává druh Scoliopteryx libatrix (Linnaeus, 1758), který je v ČSSR velmi rozšířený a dosti hojný ve dvou generacích. Zmínka o S. libatrix L. sajícím před imaginální hibernací na zralých plodech bezu černého je v Urbahnově monografii Lepidopter Pomořan (Urbahn, 1939). V jeho práci není ale přesně uvedeno, zda-li dochází k aktivnímu nabodnutí plodu.

28. září 1975 pozoroval autor hojný nálet dospělců Scoliopteryx libatrix (L.) na zralé plody bezu černého (Sambucus nigra L.) v okolí Radounky u Jindřichova Hradce. Aktivita trvala přibližně od 20,00 do 23,30 hod. Jedno imago nabodlo a vysálo 2-3 zralé peckovičky (bobule) za dobu cca 2 hodin (n = 8). Žádné jiné druhy nočních motýlů se na plodech bezu černého neobjevily, ačkoliv mnoho můr přiletělo na obvyklé lepidopterologické vnadidlo umístěné poblíž. Druh S. libatrix L. na-

letoval také na vnadidlo, ale výrazně preferoval zralé plody bezu černého. Pozorování potvrzuje údaj Urbahna (1939) a zejména výsledky studia Büttikera (1970) naznačující pravidelnost zjištěného jevu v potravní ekologii a atologii imag Scoliopteryx libatrix (L.) Bylo by zajímavé ověřit obdobně potravní aktivitu některých dalších nočních Lepidopter, ačkoliv je velmi pravděpodobné, že jde o jev u středoevropských druhů poměrně vzácný.

Obr.1.

Sameček můry Scoliopteryx libatrix (L.) na plodech bezu černého. Jindř. Hradec, září 1975. Fotografováno při noční potravní aktivitě, viditelné jsou zčásti vysáté plody.

S u m m a r y

Adults of Scoliopteryx libatrix (L.) as fruit-piercing moths are for the first time recorded from Czechoslovakia. Some ripe fruits of Sambucus nigra L. were often pierced by S.libatrix (L.) in September 1975 near Jindřichův Hradec South Bohemia .Recent observations of Büttiker (1970) from Yougoslavia are confirmed and newly documented.

L i t e r a t u r a

B o x H.E., 1942: Citrus moths investigations. Department of Agriculture, Accra.

B ü t t i k e r W., 1970: Erste Beobachtungen an früchte-stechenden Noctuiden in Jugoslawien. Mitt.Schweiz.ent.Ges.,43: 47-55.

F r ö h l i c h G. et al., 1969: Pests and diseases of tropical crops and their control. Edition, Leipzig.

H a r g r e a v e s E., 1936: Fruid-piercing Lepidoptera in Sierra Leone. Bull.Ent.Res., 27: 589-605.

U r b a h n E. & H., 1939: Die Schmetterlinge Pommerns mit einem vergleichenden Überblick über den Ostseeraum. Stett. Ent. Ztg., 100: 186-826.

W i l l s J.B. et al., 1962: Agriculture and land use in Ghana. Oxford University Press, London.

Obr.2.

Adresa autora (Authors address) :

Ing. Karel Spitzer, CSc., Radounka 58, 377 01 Jindřichův Hradec